

Medjimurje. Nekaj podatkov o Medjimurju. Ker bo odslej naš list večkrat omenjal Medjimurje, damo cenjenim čitateljem »Slov. Gospodarja« priložnost, da se podrobneje seznanijo s temi kraji. Medjimurje se imenuje oni del Jugoslavije, ki leži v trikotniku, katerega dve stranici tvorita reki Mura in Drava, a tretja stranica poteka po slovensko-hrvaški meji v približni črti Ljutomer—Središče ob Dravi. Pripadel je Jugoslaviji po trianonski mirovni pogodbi od teritorija bivše ogrske države. Po svoji površini meri 783 kv km in ima po štetju iz leta 1920 103.167 prebivalcev. Na 1 kv km pride 132 prebivalcev, torej je Medjimurje najgostejše naseljena pokrajina v naši državi. Po narodnosti so Medjimurci sicer Hrvatje (999%) in po veri katoličani, toda jezik njihov se skoraj ne razlikuje od sosednjega jima slovenskega. V upravnem pogledu se deli v dva sreza (kotara): Čakovec in Prelog, s 26 upravnimi občinami, izmed katerih je Strigova največja (6917 oseb). V sodnem pogledu se deli Medjimurje v kotorsko in čakovoško sodnijo. Teritorialno se razlikuje v zgornje hribovite in dolnje ravno Medjimurje. Kraji so obdarjeni z bogatimi zemeljskimi zakladi. Tako se nahajajo v vasi Selnica izviri nafte (danes v oblasti neke avstrijske tvrdke), v Peklenici blizu Murskega Središča izvira paklina (ki služi za mazanje kolja), v več krajih se pa dobi dobra količina kamene premoga (po mnenju strokovnjakov približno 12 milijonov ton, letni izvoz 2000 vagonov). V gospodarskem oziru se bavi narod pretežno s poljedelstvom, živinorejo (od katerih slove težki medjimurški konji), svinjerejo, a v gornjem Medjimurju tudi z vinogradništvom. V Čakovcu je ena največjih izvoznih tvrdk perutnine za našo državo (Elemir Vajda), Veliki del (30%) gospodarske zemlje je bil prvotno v lasti veleposestnika grofa E. Festetiča. Po priključitvi Medjimurja k Jugoslaviji je pripadla lasti agrarni reformi. Zemljo je dobil narod, ki se je končno rešil srednjeveškega gmotnega in duševnega jarma. To so kratki podatki o Medjimurju, ki so ga Madžari nazivali »biser krone sv. Stefana«, dokler ni na sv. post leta 1918 osvojila naša hrabra vojska ta biser in ga priključila Jugoslaviji.

Marenberg. Vsakdo, ki je poznal ali v zadnjih letih obiskal nekdanjo tako slovitno romarsko cerkev sv. Janeza na Suhem vrhu v fari Marenberg, si je pač natihoma želel, da bi se ta zapuščena zgodovinska stavba s svojimi dragocenimi umetninami tudi popravila in tako rešila nevarnosti, da se prej ali slej čisto poruši, kakor je kazalo njeno zunanje lice. Sedaj pa lahko s veseljem poročamo, da se je želja vseh častilcev sv. Janeza Nep. izpolnila, kajti cerkev je po prizadevanju sedajnega gospoda župnika in s pomočjo tamonjnih kmetov, posebno cerkvenega ključarja Simona Ternik, p. d. Napečnik, ki je pri skrbel in vodil dovoz materiala, od zunaj in znotraj temeljito popravljena in v svoji novi okusni obleki dela spet čast cell fari, da, celi Dravski dolini. Pred kratkim si je ogledal izvršeno popravilo gospod konservator dr. Stele iz Ljubljane, ki je izrazil svoje zadovoljstvo nad popravilom, in tako je upati, da nam banska uprava tudi nakloni v ta namen že obljubljenih 15.000 Din, kar seve ne bo seglo na ves dolg, vendar pa smo radi, da nam je vlada v toliko meri prikočila na pomoč, ko nas itak od vseh strani stiska pomanjkanje denarja. Tako smo letos v tej župniji popravili dve podružnici: sv. Ilja v Zgornji Višingi in sv. Janeza, da izgledata od daleč kot novi in povrhu še v zadovoljnost gospoda konservatorja renovirali tudi presbiterij farne cerkve. Smo lahko veseli in zadovoljni tega napredka? Kljub topli in lepi jeseni, ki je na-

stopila po zgodnjem snegu, smo spremljali že več umrlih na njih zadnji poti, večinoma same starčke in starke. Med njimi tudi vdovo Jero Bernhard iz Gornje Višinge, ki je bila že nad 80 let stara in je še marsikomu v dobrem spominu, ker je kot ena najbolj pobožnih farank znala tako lepo moliti in je čestokrat kar na glas meditirala v cerkvi vsem v spodbudo in zgled. Naj počiva v miru! Najstarejši med zadnjimi mrličji pa je bil nek cigan Rudolf Berger iz Ribnice na Pohorju, ki je bil star baje 91 let in ga je tukaj zalotila smrt. Njegov pogreb je privabil mnogo radovednežev od blizu in daleč, ker je svirala ciganska godba. — V nedeljo dne 23. novembra pa je prišel k nam gospod nadrevizor Vlado Pušenjak, ki je v župnijski pisarni navzočim kmetom obrazložil vzroke sedanje gospodarske krize in jih vabil pod okrilje Kmetске zveze, ki je sedaj edina gospodarska organizacija, na katero se lahko kmet naslanja, da zastopa njegove interese. Ker so naši kmetje to uvideli, zlasti če je povsod razširjena in ima čim več članov, zato se je takoj sestavil nov krajevni odbor te zveze z gospodom Langeršekom na čelu. Njen član naj postane vsak tukajšnji posestnik, če si dobro želi! — Zadnje pondeljek se je poročil sin tukajšnjega goštilničarja Oton Preglau z Ano Huberjevo, hčerko uglednega tržana. Novoporočencema želimo obilo blagoslov!

Sv. Barbara pri Mariboru. Srebrno poroko sta obhajala v nedeljo dne 23. novembra t. l. Jakob Korošec, župan v Zimici, ter njegova žena Kunigunda. — Istočasno se je tudi vršila blagoslovitev kapele, katero sta dala postaviti srebrnoporočenca, in novega zvona, ki je bil kupljen s prostovoljnimi darovi okoličanov. Blagoslovitev je opravil vlč. gospod župnik svetobarski ter je s prisrčnimi besedami čestital jubilejantoma, ki sta se svoječasno v boleznih zaobljubila, postaviti kapelo ter tudi to obljubo izpolniti. Izza oblakov pa je solnce poslalo svoje žarke, prinašajoče srebrnoporočencema božjega blagoslova. Dal ljub Bog, da bi njima sijalo še mnogo let. F. K.

Sv. Lenart v Slov. goricah. Umrli je dne 30. oktobra v vasi Zgornji Žerjavci Anton Vrščič, posestnik, v starosti 66 let. Rajni je bil 30 let narodnik »Slov. Gospodarja«, ki je bil skrbno shranjeval vse letnike. Bil je mož-poštenjak stare korenine. Naj bo mlajšim za vzor krščanske in narodne zvestobe. Počivaj v miru, blagi mož!

Sv. Lenart v Slov. goricah. Dne 23. novembra se je poročila gđ. Pepca Vučak, zvesta Marijina družbenka ter večletna uslužbenka pri tvrdki Pirih. Za svojega življenjskega druga si je izvolila marljivega mizarskega pomočnika g. Jakoba Sek. Mladima novoporočencema želimo obilo sreče in mnogo zakonskega blagoslova!

Sv. Marjeta ob Pesnici. Na poroki Vrlič V. in Terezije Železinger se je nabralo za novo bogoslovje v Mariboru 230 dinarjev. Bog plačaj!

Ormož. Znanl sta vam Ljudska in Zadruga samopomoč v Mariboru. Ampak ne mislim delati reklamo zanju, zato so drugi najeti. Ljudje imajo med seboj svoje vrste samopomoč. Sosed pomaga sosedu orati, klati, kopati: to je samopomoč. Če kdo pogori, mu sosedje in prijatelji vozijo skupaj les, opeko in drugo, to je samopomoč. Še šolarji poznajo to koristno ustanovo. Naj kdo le preveč tožari v šoli, kmalu je ozdravljen od tožarenja po samopomoči. Tožljivca počakajo toženi in njihovi pristaži za kakšno ograjo in lop po njem, to je samopomoč. Na posebno šaljiv način sta vršila samopomoč dva sosed v eni naših vasi. Živel je in še živi 10leten ponočnjak in razgrajč, ki po noči ni daljal ljudem miru, ampak hodil razgrajč in kričal in izživat v sosedno vas. Pa sta se domnila dva sosed, da bi bilo treba razgrajča ugnati v kozji rog. Eden je naprosil hlapca tretjega sosed, da služi tisti večer za vabo in past ponočnjaku. Ko se je predrzno in srborito fante prikazalo na vasi in začelo

izživat, se oglašal hlapec in začne se klicanje na korajžo: Le pridi sem, če te je kaj v hlačah! Aufbiks! Onemu prihajaju raste greben in pogum, ves ardit se bliža najetemu izživaču: Čakaj, kmalu bova vkup! V tem pa se oglaš od zadaj vojka in neusmiljeno pada po plečih ponočnjaka, ki se spusti v dir, a kmalu ga na drugem koncu prestreže drugi sosed. Menda ni treba posebej omenjati, da ta ni bil oborožen z mehki rokavicami, ampak s čem drugim, ki ni posebno mehko padalo. Izdalo pa je le in smeja ni bilo ne konca ne kraja. In tako so utihnili ponočni spevi in junaške pesmi so zamrle in zdaj je zopet mir v deželi.

Vojnik. Na svatbi Franca Štagoj se je nabralo za dijaka revnih staršev 100 dinarjev. Bog povrni!

Šmarje pri Jelšah. Zopet nas je obiskala in potrkala na vrata blede neizprosna smrt v hiši Požegovi v Koretnem ter za vselej zatisnila oči hišnemu gospodarju, oziroma očetu treh malih otrok. Umrli si, Čakš Ivan, pa tudi nisi. Tvoje življenje je bilo, ki mora v drugih živeti. Kdor te ni poznal, kdo ni s ponosom rekel: To je naš Čakš Janez! Kadar je bilo treba braniti dobro katoliško stvar, kdo te ni občudoval o nekdanjih strankarsko-političnih prilikah, ko si zastavil svojo krepko besedo v obrambo? Kdo si je upal s teboj otvori razpravo, ko si poudarjal pomen slabega čtiva? Vsakomur si v obraz resnico povedal. Ali nismo torej zgubili moža, ki ga pogreša družina, ki ga pogrešajo bratje in sestre, ali te ne bodo pogrešali sosedje in prijatelji, ki smo skupaj preživeli veselo in teške ure in težke čase? Rajni je mnogo delal na polju javnosti, v občinskem odboru kot dolgoletni občinski svetovalec, kot član rejskega odbora gradbenega odseka zidave nove ceste Zibika—Belo, kateri je bil ustvaritelj in katere se je veselil. Bil je član Prosv. društva, ne samo član, ampak tudi ustvaritelj misli Prosvetnega katoliškega doma pri nas. Tak mož, slovenska korenina, tudi vrlo zasluži pogreb, kakoršnega je imel, katerega je vodil šmarski rojak monsig. Vreže iz Maribora ob asistenci domačega g. dekana in g. kaplana. Monsignor Vreže in predsednik cestnega odbora sta na grobu govorila ganjive poslovilne besede. Naj ti bo zemlja lahka, užaloščen družini in sorodnikom pa naše sožalje!

Donačka gora. Da ne bomo zaostali za drugimi, bomo tudi pri nas pričeli ta teden z gospodinjstvo-nadaljevalno šolo, ki se bo vršila v zimskem času dvakrat na teden. Ta prepotrebna šola je namenjena za naša dekleta, katerim se bo nudila prilika, da se nauče kuhanja, šivanja, kako je ravhati s perilom, lepega vedenja in spretnosti postrežbe, o zdravju in boleznih in še marsikaj zanimivega, kar je treba znati odraslim dekletom in mladim gospodinjam. Matere, pošljite redno svoje hčerke, dekleta, ve pa izkoristite to priliko in obiskujte gospodinjstvo šolo, ki je namenjena vam, bodočim slovenskim materam in gospodinjam! Katera bi pa letos radi prevelikega števila ne mogla biti sprejeta, bo

Nobena pleša več!

Bujni lasje, lepa brada.

Mnogo tisoč dam in gospodov vsake starosti se imajo zahvaliti za svoje bujne lasje zdravniško priporočeni Tilo Haarkraft Fluid. Tilo odstrani luske in prepreči izpadanje las, prehitro osivelost, trpkost, drobljivost in capljenje las, oživi in osveži lasišče ter pomaga, da lasje hitro bogato in bujno rastejo in v kratkem času dosežejo dvojno dolžino. »Moja frizura je po štirikratnem rabljenju vašega Tilo Haarkraft Fluida trikrat tako bujna«, piše gospa T. I. — Cena: 16 Din. 3 steklenice 24 Din, 6 steklenic 55 D. Dr. Nikol. Kemeny, Košice, poštni predal 12/N 28. CSR. 1294

pa sprejeta drugo leto. — Kmetsko-nadaljevalna šola za mladeniče in mlajše gospodarje se bo letos nadaljevala.

Sv. Rupert nad Laškim. Dne 31. oktobra t. l. je v Trobendolu umrl najstarejši mož cele fаре: Janez Stegenšek, star 92 let. Poznal je v svojem življenju veliko težav in trpljenja, a bolezen mu je bila neznana; skromno je živel posebno zadnja leta kot prevzičkar, potrpežljivo prenašal težave starosti, sedaj pa je šel na večni počitek! Dobri starček, počivaj v miru! — Istega dne je bila nesreča na Čerenjah pri Sv. Rupertu: ravno opoldne je zgorel kozolec, ki je bil do vrha nabasan s krmom, fižolom in drugim blagom; pogorelo je do zadnje slamice; vsaka pomoč je bila izključena. Skuril je otrok, ki je imel vžigalico! Straši, ne dajajte otrokom vžigalic! Škoda je velika, zavarovalnina malenkostna! — Čestna zveza Sv. Rupert—Seigaves, za katero smo že toliko let prosili, je sedaj vendar enkrat sklenjena stvar; denar je tu, zgraditev od oblasti potrjena. Vsa čast vrlemu načelniku celjskega cestnega odbora, gospodu Mihelčiču, ki se je tako vztrajno in krepko zavzel za naš zapuščen kraj. V spomlad se bode začela cesta graditi.

Čadram. V kraju Zlogonagora je umrla dne 21. novembra najstarejša žena, vdova Jera Flor, stara 83 let in 8 mesecev. Pokopali smo jo v nedeljo dne 23. novembra. K večnemu počitku so jo spremljali trije sinovi in dve hčere ter drugi sorodniki in prijatelji. Njen mož je bil mizarški mojster Anton Flor, ki je izvršil mizarško delo za našo lepo novo cerkev in za župnišče. Umrl je v jeseni leta 1914, ko je že divjala svetovna vojna.

St. Pavel pri Prebomazu. Šentpavelski cerkveni pevski zbor je priredil v soboto dne 22. novembra zvečer in v nedeljo dne 23. novembra popoldne koncert, katerega so domačini posetili v častnem številu in s tem pokazali razumevanje za našo lepo slovensko pesem. Jako dobro izvežban mešan zbor je podaval zelo obširen program z velikim čuvstvom in moramo tem potom častiti marljivemu in zmognemu organizatorju gospodu Jožetu Škerjancu. Šentpavljani pa smo lahko ponosni na naš cerkveni pevski zbor, zakaj lepo cerkveno petje je najlepša molitev!

Središče ob Dravi. Tudi letos se bo oglašil sv. Miklavž v Društvenem domu. Kolikor vemo, pride v petek, dne 5. decembra ob 6. uri zvečer. Pridne otroke bo obdaroval, hudobne pa ...

Sv. Boženik pri Središču. Naše Kat. prosvetno društvo je dobilo naznanilo od škofa sv. Miklavža, da pride dne 7. decembra obiskat člane našega društva, kakor tudi druge. Starši, kakor tudi fantje in dekleta, pridite!

Orlavas pri Braslovčah. Tukajšnje Prosvetno društvo vprizori v nedeljo dne 7. decembra ob treh popoldne v Društvenem domu v Braslovčah »Bela vrtnica«, drama nesrečne ljubezni v petih slikah. Pridite!

Velika Nedelja. V ponedeljek dne 8. decembra, na praznik Brezmadežne, popoldne po večernicah poseti tudi nas Sv. Miklavž. Dramatični odsek priredi kratko veseligrro »Pot do arca«, nato pa nastopi sv. Miklavž s svojim spremstvom. Darila se sprejemajo v nedeljo in v ponedeljek dopoldne v kaplaniji. Pridite!

Zgornja Polskava. Kakor običajno vsako leto priredi naše izobraževalno društvo »Skala« letos Miklavžev večer v nedeljo dne 7. dec. ob 6. uri zvečer v Društvenem domu. Zato pridite v lepem številu, ker letos obeta priti Miklavž s posebno velikim košem daril. Naši agilni igralci nameravajo še nato nekaj prav lepega in veselega pokazati na odru.

Polzela. Prihodnje dni in sicer v dneh 7. in 8. decembra, se bomo zglasili pri Vas z nabiralnimi polami za Prosvetni dom. Upamo, da bo vsa katoliška javnost nas velikodušno podprla in po svojih močeh pomagala bodisi v denarju, materijalu ali pa z ročnim delom in vožnjo.

Kako so v Kotljah jazbeca lovili.

(Resnična zgodba.)

Lov na jazbeca je med Slovenci zelo priljubljen in lahko bi pisal celo knjigo, ako bi hotel popisati vse zanimive dogodiljaje, ki so jih lovci na jazbeca doživeli. Omenjam samo, da se je pri nas pred leti podala na lov na jazbeca večja družba navdušenih lovcev. Imeli so srečo. Jazbeca so zares dobili; da pa se bolj pokažejo, so kar živega hoteli na dom prinesiti. Eden hiti s psom naprej na dom sporočiti veselo novico, drugi pa počasi korakajo zadaj s svojim plenom. Pa smola! Možakar, ki je nosil jazbeca na vilah, je vile obrnil narobe z rogovi navzdol in ravno, ko se družba zmagoslavno bliža domu, se je jazbec izmuznil raz vil, rekel lovem srečno in jo je popihal v temno noč. Vsa družba vdere za njim, kriči in vpije, pa je bilo vse zaman, ker je bila noč pretemna, jazbec pa prehitrih nog, psa, ki bi ga še lahko dobil, pa so poslali že prej domov. Kaj se je potem vse godilo, ne bom popisoval, ampak hočem opisati raje dogodek, ki se je doigral pri nas pred kratkim časom.

Živi v Kotljah ugleden kmet, Peter Moder. Kakor že ime pove, mož ni neumen, ampak je prav dobre in jasne glave in ako bi bile Kotlje samosvoja država, bi bil gotovo že postal minister. Bil je svoj čas tudi divji lovec in kot tak ne malo prebrisan. Da bi bil pri svojem poslu bolj varen, se je oblekel kar v frak in pa v cilindar, je namreč tukaj grofovski lov, na katerega prihaja bolj višja gospoda. Prebarval si je tudi nekoliko svoj obraz in se potem pogumno podal v goro čakati divjačino. Pa se mu stvar ni obnesla. Zato je raje opustil to nevarno obrt in postal miren kmet.

Vsaka dobra lastnost človeka vzbuja pa pri drugih zavist in nasprotje. Tako je bilo tudi pri našem Petru. Našli so se nasprotni, zavistni ljudje, ki bi mu radi kako pogodili. In posrečilo se jim je.

Imel je Peter Moder njivo, zasajeno s koruzo. Kakor pa je znano, je jazbec poseben prijatelj koruze. Zašel je tudi na Petrovo njivo in našel, da je koruzna prav dobra in je zato večkrat prihajal na njivo na večerjo. Tako je pač kmetu povzročil nemalo škode. Ni čudno, da se je Peter radi tega zelo razhudil. Ker si pa sam ni znal pomagati, se je zatekel za pomoč k našim lovcom, od katerih je znano, da so tako spretne, da ulove in ustrelje vsako divjačino, ki jim ne ubeži. Njih poglavar, Zvitaglava, mu seve obljubi takojšnjo pomoč. Na večer skliče svoje najbolj zanesljive tovariše k posvetovanju. Prišli so: Starapuška, najboljši lovec izpod Urškegore, kmet Navihan, znan šaljivec, občinski odbornik in izdajatelj živinskih potnih listov, ki je igral tudi že župana, pa samo na odru, ter Igroslav, strah vseh igralcev. Poglavar Zvitaglava jim pojasni, da jih čaka še nocoj težko delo, morajo se podati na lov na jazbeca, ki pustoši koruzo Petra Modrega. Nato se nasmehne in pravi, da je nocoj prišla prilika, da potegnejo

Petra Modrega. Razloži jim svoj načrt, rekoč:

»Jaz bom napolnil vrečo z žagovino, to vrečo bomo skrili v koruzo ter jo privezali na dolgo špago. Ti Igroslav se boš skrili v koruzo ter boš isto lomil, kakor to dela jazbec, ti Navihan pa boš držal za špago ter boš, ko pride čas, začel vleči vrečo in z isto bežati naprej, midva s Starapuško pa bodeva Petra zvalila, da pride loviti jazbeca.«

»Bravo«, zakliče Starapuška, »jaz sem seveda zraven«, pravi kmet Navihan; »jaz tudi pomagam«, se oglasi še Igroslav.

Takoj se podajo na delo. Ura je kazala deset. Noč je bila temna in le nekaj zvezdic je migljalo na nebu tako, da se je moglo le za silo razločiti posamezne predmete. Najprej napravijo poskušnjo, ki se je dobro obnesla. Pričali so se, da se bo nakana posrečila. Kmet Navihan in Igroslav se nato postavita na svoja mesta, Zvitaglava in Starapuška pa gresta klicati Petra Modrega. Peter je že počival mirno v svoji postelji, ko začne trkati na okno. »Kdo je«, se oglasi nevoljno. »Vstani«, pravi glas od zunaj, »nekaj lomi tvojo koruzo; gotovo je jazbec.« — »Jazbec!« se razjezi Peter, plane iz postelje, se tiho opravi ter gre odpirati vrata. Vstopita Zvitaglava in Starapuška. »Nocoj ga bomo dobili«, začneta govoriti kmetu. »Prav je, da sta prišla«, pravi Peter, »bomo mrcino vsaj enkrat dobili. Čakajta, da vama malo kaj prinesem.« Steče v klet po sadjevca, nato pokliče še svojega hlapca Matjaža, da bi tudi pomagal.

Ko so se vsi z moštom malo pokrepčali, gredo na lov. Zvitaglava in Starapuška s svojimi puškami, Peter Moder in Matjaž pa se oborožita kot mogočna junaka z gnojnimi vilami. Tiho se približajo koruzni njivi. Ko so bili že blizu, da Starapuška z električno svetilko straži znamenje, da se napadalci bližajo in že se zasliši lomljenje in pokanje koruze.

»Ali slišite?« zašepeta Zvitaglava. — »Jazbec je«, pravi Peter in že zavihiti svoje vile ter hoče skočiti, da ga zabode. — Ne tako hitro, ga zadržuje Zvitaglava, »da ga ne prepodimo. Bodite vsi mirni, bom že jaz vse uredil.« Pošlje Starapuško na stražo na konec njive, Petra in Matjaža pa pelje na drugo stran njive, kjer je bila napeljana špaga iz njive. Tam ju postavi, da čakata, sam pa izgine v koruzo, poditi jazbeca. Začne klicati in ploskati z rokami, da bi zver preplašil, takrat začne Navihan, ki je bil skrit za grmom, vleči za špago in iz koruze primiga črna pošast naravnost proti Petru. Peter se ustraši, skoči v stran in zakliče na pomoč Matjaža. Matjaž priskoči, se s svojimi vilami zapodi proti zveri, sune, pa vile mu obtičijo v zemlji, ker je zver bežala prehitro in se mu je izmuznila. Pohiti za njo.

»Hitro, hitro«, kliče Zvitaglava, »da vama ne uteče!« — Takrat se opogumi tudi Peter ter skoči za njo s svojimi vilami. Najprej jo zabode Matjaž, nato še Peter. »Le krepko držita«, kliče Zvitaglava, »drugače vama uide!« — In res, z vso močjo tiščita zver k tlom, špaga se utrga, zver pa več ne miga.